

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. BARBARY

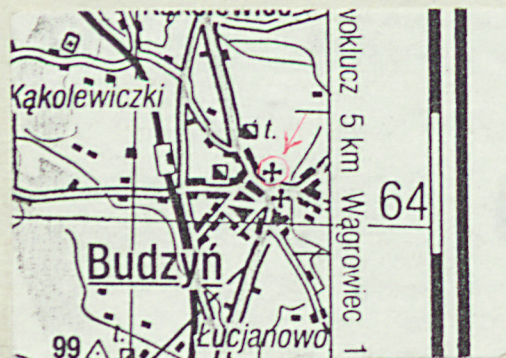
2. Czas powstania

1849r.

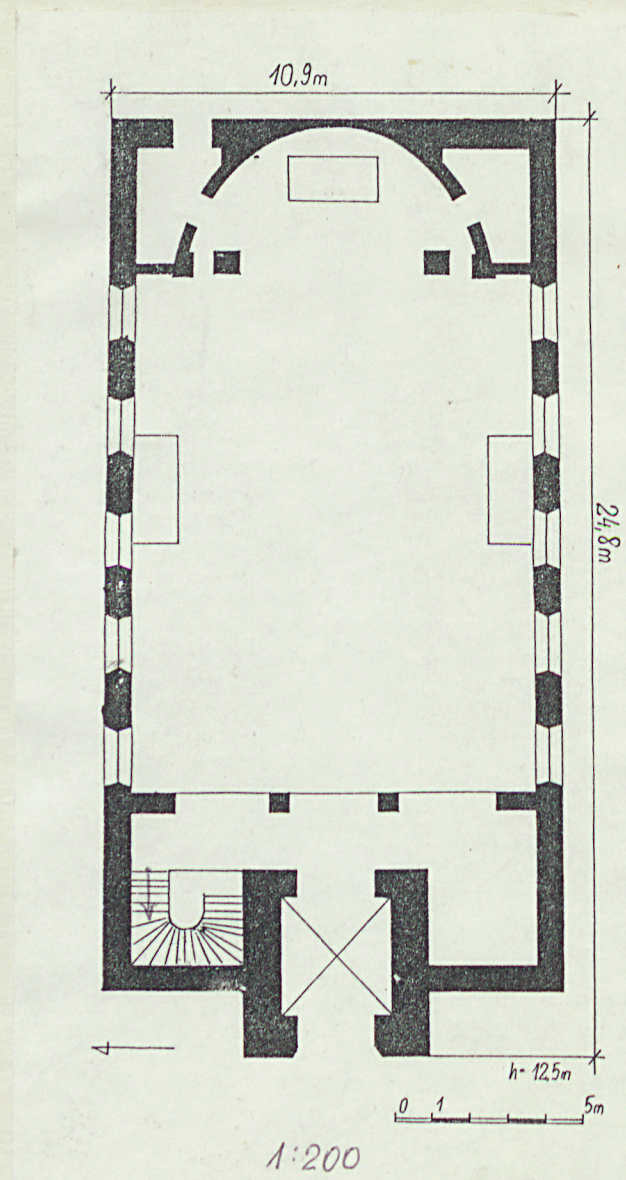
3. Miejscowość

BUDZYŃ

11. Zdjęcia, r

autor zdjęć E. Siejkowska-Askutja
data wykonania VII. 1994r.
miejsce przechowywania negatywów PSOZ Piła

4. Adres

ul. Lipowa 2

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo pilskie

gmina Budziszewo pow. Chodzież

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Budsin

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo poznańskie

powiat Chodzież

8. Właściciel i jego adres

Paraf. rzym.-kat. Budziszewo
ul. Księdza Struka 4

9. Użytkownik i jego adres

Paraf. rzym.-kat. Budziszewo
ul. Księdza Struka 4

10. Rejestr zabytków

Nr A 227/1261 data 30. IX. 1971

542/Hlep/A

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Miejscowość wzmiankowana 1435 6r. Kościół powstał prawdopodobnie w XVw. O założeniu parafii brak informacji. Parafia św. Barbary wzmiankowana po raz pierwszy w 1580r. Wizytacje XVIIw. odnotowują istnienie drewnianego, niepoświęconego kościoła, odremontowanego wewnątrz ok. 1640r. Wizytacja z 1738r. opisuje kościół drewniany, starożytny, kryty szkudkami o 2 wieżach, który prawdopodobnie był inny niż XVII-wieczny (częste pożary). Obecny kościół orientowany, mury, wzniesiony w 1849r. w stylu neorenesansowym jest jednonawowy, z jedną wieżą. Ołtarze i ambonę przeniesiono z poprzedniej świątyni. Wg ustnych przekazów omyłkowo zamieniono projekty przeznaczone dla Budzyna i Sokołowa. Architekt i budownicowie nie są znani. W okresie międzywojennym parafia była objęta protektorem państwowym. Óczesny proboszcz bezskutecznie jednak zabiegał o kredyt na rozbudowę kościoła. W biurze parafialnym zachowała się korespondencja i kilka projektów. W latach 1939-45 Niemcy zamienili kościół na magazyn. W 1945r. powrócił do parafii rzymsko-katolickiej.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

1. Sytuacja: Kościół usytuowany we wsch pierzei wydłużonego placu utworzonego przez poszerzoną ul. Rynkową. Otoczony starymi drzewami liściastymi z przewagą lip i grabów. Teren wokół kościoła ogrodzony. Od ul. Lipowej ograniczony murem ceglany, brama z 1 furtką na osi budynku. Analogiczny mur ceglany od pn- wzdłuż niego kilka dużych drzew i grota maryjna - przylegający do ul. Struka. Od pd przylegają zabudowania mieszkalne i gospodarcze oddzielone murem z nieociosanych kamieni. Od pd-wsch niewielki budynek kostnicy. Od wsch w pobliżu obrodzenia z siatki drucianej rząd kilkunastu nagrobków z XIX i pocz. XXw. Najbliższe otoczenie kościoła wyłożone płytami betonowymi przechodzącymi za prezbiterium w ścieżkę wiodącą do starej plebanii wzniesionej na osi kościoła. Nowa plebania - zwrócona do kościoła ścianą szczytową - usytuowana jest nieco z boku od pd-wsch. Wokół kościoła od pd i wsch rozległe trawniki. W pd-wsch narożu bardzo stara lipa, częściowo obumarła.

2. Materiał, konstrukcja, technika: Fundamenty z głazów granitowych. Cokół i ściany z cegły palonej, watek krzyżykowy (wenecki), zwieńczenie wieży drewniane, obite blachą ocynkowaną, ściany wewnętrzne otynkowane. Stropy drewniane, nad prezbiterium pułap deskowy, nad nawą strop belkowy-wsuwkowy z osadzką, pułap środkowy, polichromia. W kruchcie (przyziemie wieży) sklepienie krzyżowe. Więźba dachowa dwuwieżarowa, dach krokwiowy kryty karpiówką w podwójną łuskę. Krawędzie dachu zabezpieczone blachą ocynkowaną. Hełm na wieży oraz daszki nad sterczynkami kryte blachą ocynkowaną. Posadzka w nawie, prezbiterium, kruchcie i zakrystii terakotowa z małych kwadratowych płytek ułożonych we wzór geometryczny w tonacji biało-niebiesko-szarej. W zakrystii od pd posadzka jednobarwna, jasnoszara. Podłoga chóru deskowa wyłożona płytami pilśniowymi. Schody na chór drewniane, jednobiegowe z zakrętem, na strych drabina schodowa. Schody zewnętrzne w formie trzech stopni cementowych. Drzwi zewnętrzne bez odrzwi, tępe, dwuskrzydłowe, pełne, z nadświetłem szklonym w drewnie, ślepię profilowane, skrzydło 8-płycinowe, płyciny arkadkowe opierzone listwami nabijanymi guzami z rozetkami w narożach. Oba skrzydła opierzone trzema rozetkami ten sposób, że środkowa składa się z 2 części łączących się po zamknięciu drzwi. Listwa przymykowa w formie kolumnienki o fantazyjnym kapitelu (ludowa wersja głowicy kompozytowej). Zawiasy kątowe, zamek skrzynkowy, dwie zasady wierzchnie. Drzwi zewnętrzne do zakrystii tępe, bez odrzwi, na zawiasach krzyżowych, pełne, jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, 8-podziałowe, opierzone listwami tworzącymi krzyż łaciński o trójlistnie zakończonych ramionach, listwy nabijane nitami, na przecięciu ramion koło z 4 nitami. Zamek skrzynkowy. Drzwi z kruchty do nawy bez odrzwi, tępe, dwuskrzydłowe, skrzydło ramowo-płycinowe, 5-poziomowe, płyciny w formie leżących prostokątów, listwa przymykowa w kształcie kolumnienki o lilijkowej głowicy. Zawiasy krzyżowe, zamek wpuszczany. Drzwi do obu zakrystii w odrzwiach drewnianych, profilowanych, z gzymsem w górnej części, tępe, jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, skrzydło 10-podziałowe, zawiasy czopowe, zamek skrzynkowy. Drzwi na chór bez odrzwi, tępe, deskowo-spagowe, szklone kwadratową szybą w górnej części, zawiasy pasowe, zamek skrzynkowy. Drzwi do schowka pod schodami na chór deskowe, biegunowo-listwowe z zastrzałem, zamek skrzynkowy, zawiasy czopowe. Okna w nawie pełne, 4-podziałowe, szklone w szczeblinach podwójnych, szyby zdwojone, zakończenia szklone w drewnie centralną rozetką (żółto-zieloną na niebieskim - kim tle).

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 1700 m ³	226 m ²	kościół katolicki	kościół katolicki
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1991r. - Przełożenie dachu i wymiana zniszczonych łąt, wymiana nadchórowego kozła w więźbie dachowej, wymalowanie zwieńczenia wieży, założenie siatki zabezpieczającej otwory w daszku wieży. Wyk. Warsztat dekarско-blacharski, W. Gazecki, Oborniki. 1992r. - Wymiana okien na wzór starych. Niedokładne zdjęcie wymiarów spowodowało wykonanie za krótkich ram. Na miejscu dorobiono u dołu pas drewnianej 4-płycinowej przesłony uzupełniającej pole okienne. Planowana wymiana instalacji elektrycznej na nowocześniejszą i stropu na wzór istniejącego na rok 1995.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania fundamentów dobry, ściany zarysowane w elewacjach bocznych i wsch. Ściany wewnętrzne zachowane dobrze, strop nad nawą źle, wsuwki miejscami odkształcone grożą wypadnięciem. Więźba dachowa i dach w dobrym stanie. Podłoga chóru i schody na chór zniszczone, drewno miękkie, zmurzone. Stolarka okienna i drzwiowa w dobrym stanie. Wyposażenie zachowane zadawalająco jedynie obrazy w ołtarzach bocznych źle.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Wymiana zniszczonych części stropu nad nawą. Wymiana podłogi chóru i stopni schodów na chór. Konserwacja obrazów w ołtarzach bocznych. Wskazany nadzór konserwatorski nad planowanymi pracami remontowymi.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Katalog zabytków sztuki w Polsce T.V, zeszyt 1 U.Czartoryska, M.Kutzner, Powiat chodzieski. Warszawa 1965, s.1
J.Łukaszewicz, Krótki opis historyczny kościołów parochialnych w dawnej dyecezzji poznańskiej. Poznań 1858, s.237-238
St.Kozierowski, Szematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej Archidiecezzji Poznańskiej. Poznań 1935, s.39-40

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr Ewa Siejkowska-Askutja

imię i nazwisko

data VII.1994r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

Nr 1 - c.d. opisu, plan sytuacyjny, fotografie
Nr 2 - fotografie

1. Miejscowość BUDZYŃ	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Kościół p.w. św. Barbary	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu i materiału uzupełniającego) opis c.d. plan sytuacyjny, fotografie
--------------------------	--	--

pola boczne żółtą szybą groszkowaną. W dolnej części pole okienne wypełnione szeroką listwą opierzaną 4 kwadratowymi płycinami. W II kondygnacji wieży okno z trójkątnym zakończeniem, 6-podziałowe, krosnowe, szklone pojedynczo na kit. Okna w zakrystiach pełne, krosnowe, dwudzielne, 3-poziomowe, szklone na kit w szczeblinach drewnianych. W wyższej części wieży niewielkie pełne otwory przesłonięte żaluzją drewnianą. W ścianie szczytowej od wsch okrągłe krosnowe okno szklone promieniście w szczeblinach drewnianych.

3. Rzut Kościół orientowany, salowy, na planie prostokąta z prezbiterium wyodrębnionym jedynie we wnętrzu, półkolistym, otwierającym się na nawę potrójną arkadą, z których środkowa jest znacznie szersza od bocznych. Po obu stronach prezbiterium symetrycznie niewielkie zakrystie o nieregularnym planie, wypełniające przestrzeń pomiędzy ścianami zewnętrznymi a prezbiterium. Nawa oświetlona regularnie rozmieszczonymi otworami okiennymi. W części zach chór muzyczny wsparty na 2 czworobocznych filarach. Pośrodku od zach dostawiona czworoboczna wieża znacznie zagłębiona w nawę. W przyziemiu wieży kruchta sklepiona krzyżowo. Wejście na osi bryldynku. W pn-zach narożu schody na chór muzyczny dostępne z nawy.

4. Bryła: zwarta z dominantą wieży od zach. Ściany na wysokim cokole. Dach dwuspadowy o łagodnym nachyleniu połaci. W górnych narożach oraz w zwieńczeniu ściany prezbiterium sterczyny w formie graniastosłupa kryte osobnymi daszkami dwuspadowymi. Wieża do połowy zagłębiona w bryłę nawy, czworoboczna, 3 kondygnacyjna, zwężająca się uskokowo ku górze. Kondygnacje wieży wydzielone gzymsami krytymi blaszynami okapami. Dach dwuspadowy z nieznanie uniesionymi krawędziami na narożach, zwieńczony 8-boczną wieżyczką z rzędem arkadowych prześwitów w górnej części, przekrytą wysokim ostrosłupowym daszkiem z kulą i krzyżem na szczycie.

5. Elewacje: Fasada (zach) z centralnie usytuowaną wieżą. Kondygnacje wieży wydzielone gzymsami z fryzem arkadkowym u dołu. W przyziemiu arkadowy portal ujęty obramieniem z profilowanej cegły, ponad nim triforium z otworem okiennym w środkowej części. W II kondygnacji u dołu wąski, pełny otwór okienny, a nad nim kwadratowa blenda. III kondygnacja rozpoczyna się na wysokości kalenicy dachu nawy. We wszystkich czterech elewacjach wieży tuż nad gzymsem wąskie otwory okienne, w szczytach od wsch i zach 3 wąskie pełne okna ze środkowym wyższym od bocznych. Wszystkie pełne otwory okienne ujęte od góry łukami z cegły profilowanej. W szczycie zach ściany nawy, po obu stronach wieży, po jednym małym, pełnym okienku. Elewacje boczne 5-osiove. Duże pełne okna ujęte od góry łukami z profilowanej cegły rozmieszczone w niewielkiej odległości od siebie, skupione ku centrum ściany. W dolnej części elewacji pn ślad po zamurowanym otworze drzwiowym. Obie elewacje boczne zwieńczone ceglanym gzymsem. Elewacja wsch z wejściem do zakrystii w pn części i odpowiadającą mu niszą od pd, wyżej rząd 9 pełnych nisz, z których po dwie skrajne przeprowadzają ścianę tworząc okna doświetlające zakrystie. W szczycie ściany okrągłe okno. Krawędzie szczytu dekorowane schodkowo ułożoną ciemną cegłą.

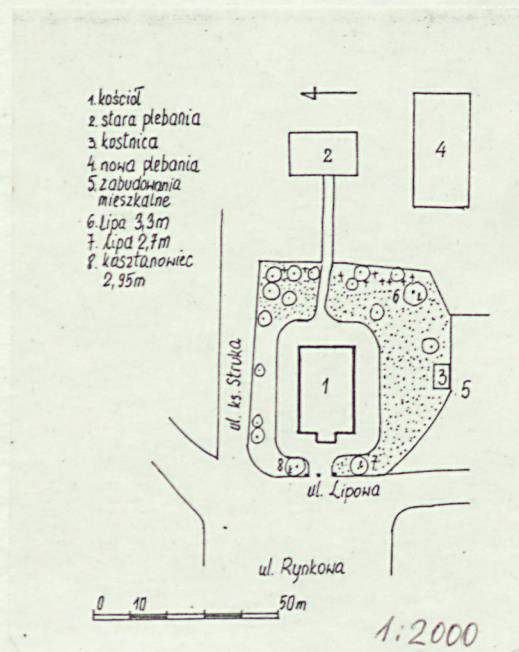
6. Wnętrze: Ściany wewnętrzne zdobione nakładaną dekoracją modelowaną w tynku. W prezbiterium, po obu stronach ołtarza, ponad szerokim, płaskim gzymsem po 4 arkadowe nisze z całopostaciowymi malowanymi wizerunkami świętych. Ponad arkadami fryz z kołami w polach pomiędzy łukami arkad, w kołach malowane symbole. W ścianie tęczowej czworoboczne filary wspierają profilowane arkady. U szczytu ściany arkadkowy fryz i gzyms koronujący. Po bokach arkad na przysściennych kośołach posągi Marii i św. Antoniego. W nawie okna wydzielone u dołu gzymsem, od góry ujęte profilowanym fryzem arkadkowym. Gzyms koronujący - analogiczny jak w ścianie tęczowej - obiega całe

wnętrze. Chór muzyczny wsparty na czworobocznych filarach z głowicami wydzielonymi gzymsikami. Balustrada chóru drewniana, ażurowa. Pułap nad prezbiterium dekorowany malowaną gołębicą. Strop nad nawą polichromowany, belki pokryte zgeometryzowaną dekoracją roślinną o jasnych, pastelowych barwach. We wgłębieniach profili, na konsolach i kwiatonach ciemnoniebieskie akcenty kontrastujące z białymi elementami.

7. Wyposażenie: ołtarz główny 2 ćw.-XVII w. z obrazem XVIII XIX w., dwa analogiczne ołtarze boczne k. XVIII w., ambona 2 poł. XIX w. zwieńczona rzeźbą Salvatora Mundi z 1 poł. XVI w., prospekt organowy k. XIX w., ruchomalia.

8. Instalacje: elektryczna.

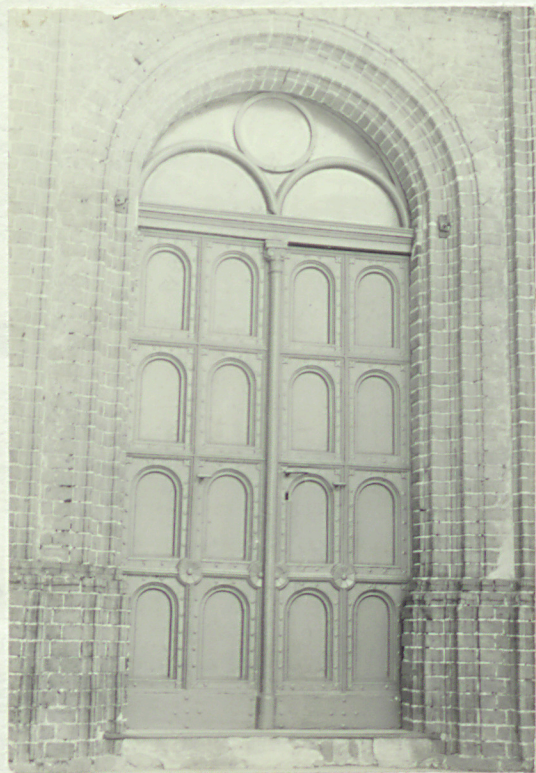

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu i materiału uzupełniającego)
BUDZYŃ	Kościół p.w. św.Barbary	fotografie

• drzwi wejściowe

• drzwi do zakrystii

• plebania